

RADOSTI A STRASTI TUZEMSKÝCH FESTIVALŮ WORLD MUSIC

Jiří Moravčík

Když se v 80. a 90. letech začala kalit world music a svět ještě nebyl prosítován internetem, o novém hudebním fenoménu se u nás nedostávalo především informací. Nejdůležitějším apoštolem world music v České republice se tehdy stal a dodnes zůstává mezinárodně respektovaný odborník Petr Dorůžka. Jeho články a rádiové pořady sice dotvářely povědomí o naprosto neznámé hudbě a pomáhaly posluchačům se v ní orientovat, nicméně Petr neustále také zdůrazňoval důležitý poznatek: Odložte sluchátka a vyjeďte do terénu.

Nebylo nás málo, kdo na jeho radu dal. Svět obřezující Petr Dorůžka totiž dávno před námi přišel na to, že na rozdíl od rocku nebo jazzu se domácí poslech dejme tomu afrických alb nemůže vyrovnat osobnímu kontaktu s touto hudbou na koncertech a hlavně významných zahraničních festivalech world music. Ty se následně staly pro několik zapálených našinců vzorem a impulsem k založení mnoha tuzemských festivalů.

Přes vysoká očekávání organizátorů spojená s předpoklady, že i u nás world music ve velké míře zakotví a festivaly se podobně jako v zahraničí promění v silná centra novodobého hudebního fenoménu, k tomu nikdy nedošlo. Některé z festivalů z nedostatku zájmu návštěvníků úplně zanikly, jiné, aby tomu zabránily, změnily programovou náplň a dalším organizátorům nezbylo než vzít na vědomí, že s počty návštěvníků směrem vzhůru už nikdy nepohnou, i kdyby dovezli největší hudební hvězdy. Ale nevzdávají se, což je i za cenu finančních ztrát, nervů a iluzí z posluchačského a mediálního nezájmu potřeba vyzdvihnout.

Prvotní radosti, pozdější strasti a nynější realita tuzemských festivalů zaměřených na world music proto stojí za malé ohlédnutí, zároveň s připomenutím, jak to všechno kdysi začalo.

V minulém roce jsem se ve svém příspěvku pro náměšťské kolokvium věnoval hudebnímu konzervatismu vztáženému na tuzemské hudební festivaly a důvodům, proč i mainstreamové multižánrové akce těžce bojují o každého návštěvníka (Moravčík 2012). V případě pořádání festivalů a koncertů world music v České republice to znamená, že

všechny vyjmenované příklady a problémy můžete rovnou násobit deseti. Přes vědomí, že se stejnými těžkostmi se potýkají také akce zaměřené na nekomerční, alternativní, avantgardní nebo improvizovanou hudbu, zůstanu – už s ohledem na místo konání tohoto kolokvia – u festivalů zaměřených buď převážně, nebo alespoň částečně na world music.

Mnozí z účastníků tohoto setkání se někdy na nějakém festivalu podíleli, nebo dokonce stále podílejí, takže tuší, co je to za řeholi. Předně, neměli by si dělat velkou hlavu z toho, že budou považováni za hazardéra, který namísto toho, aby svěřené a těžce získané peníze investoval do něčeho méně rizikového, sveřepě trvá na tom, že festival má smysl. Pro něho osobně, i pro lidi, kteří přijdou a věří v jeho vizi na ozdravení domácí hudební kultury.

Vyjedete do zahraničí, okouknete, jak dobře to tam dělají, a zkušenosti se pokusíte přenést na domácí poměry, což někdy jde ztuha. Domluvíte se s místní samosprávou, dosáhnete na nejrůznější granty, budete mít štěstí na milostivé sponzory nevyžadující od vás reklamu na každém prázdném místě a nemluvící vám do dramaturgie. Je také skvělé, když se sponzoři dopředu smíří s faktem, že festival, do něhož vložili peníze, nebude v žádném případě středem pozornosti médií. Nejste zase takový blázen, abyste dopředu počítal s tisícíhlavou návštěvností. Přesto, když se vám podaří sehnat několik skutečně významných umělců, notabene rovnou velkých hvězd, s nimiž se mnohé zahraniční festivaly pyšní, doma narazíte. Někdy dost těžce. Ta jména Afričanů nebo Asiatů nikomu nic neřeknou, v redakcích médií vzbuzují spíš smích, takže zapomeňte na to, že by se o nich často byť jen zmínila, což je – a to musíte uznat – pro vaši promostrategii docela velký problém.

Na druhou stranu je potřeba zůstat nohama na zemi. World music patří i ve světě k menšinovým hudebním proudům (Moravčík 2007), a jestliže se na ni dříve daly uplatnit alespoň přibližné definice, dnes, kdy už nadobro padly snad všechny komunikační, žánrové a umělecké hranice, představuje pokus o její nové ukotvení na hudební scéně marné snažení. Ostatně i v rockové a popové hudbě přestaly mít žánrové kategorie dřívější platnost. Největším hitem doby je navíc retro. Mladí objevují hudbu předchozích generací a vracejí ji znovu do oběhu, samozřejmě po svém. Otevřela se spousta dosud neprozkoumaných archivů, ikonizují se ve své době přehlížená jména, každý spolupracuje

s každým. Západní muzikanti v africké vesnici už nikoho neohromí a západo-africké fúze patří do hudebního slovníku dneška. Co totiž ještě donedávna vzbuzovalo údiv, nebo dokonce posměch a co bylo považováno za „mičurinský“ kalkul, je dnes takřka normou. V hudbě nás tedy už skoro nic nemůže překvapit, zvlášť pamětníky. Co však přetrvává, je setrvalý stav v západním myšlení o world music. Tedy náhled lidí ze Západu na hudbu z tzv. třetího světa, z periférie světové hudební scény. Umělci z Afriky, Asie, Karibiku nebo Latinské Ameriky mohou být sebeoriginálnější – a také v mnoha případech jsou – Západ na ně stejně pořád nahlíží jako na exotické vetřelce. Nicméně spíš z obchodního a mediálního hlediska. Rozhodně je však při ignoraci nemá potřebu navíc ještě zesměšňovat. Na to jsme totiž káďři u nás.

Patřil jsem v bezmezném nadšení z world music k naivním osobám, které předpokládaly, že by se u nás tento žánr mohl ujmout. Ne masově, tak hodně naivní jsem zase nebyl. Přesto jsem myslel na to, že by se world music mohla stát alespoň silnou alternativou stávající rockové nudě a avantgardním výbojům, kterým jsem často moc nerozuměl.

Mí rockoví favorité zrovna pauzírovali, čerstvých se nějak nedostávalo, anglický folk a folkrock na tom nebyl o moc lépe, a než jsem se stačil vzpamatovat, i tzv. keltská hudba vzala obrat směrem k nekritickému módnímu šílenství, postupně přecházejícímu k plytké New Age. A v ten čas, na začátku 90. let, jsem objevil hudební proud, který mě zcela pohltil. Nová, naprosto neznámá jména z Afriky a odjinud, dosud neslyšené melodie, fascinující rytmy, hlasy, nástroje, to všechno mě doslova přivádělo do euforického stavu. A ty příběhy, historické kontexty, kultury, o kterých jsem neměl ani tušení! Nemáte zdání, jak to se mnou tehdy zamávalo.

Dojmy z prvních návštěv zahraničních festivalů by se u mne daly shrnout do otázky: Kde jsem sakra doted' byl? A na některé okamžiky vlastně do konce života nezapomenu. Nejenže mě omráčila hudba z pódia, kde všichni tančili a hráli do padnutí, fascinovalo mě především prostředí, v němž jsem se ocitl. Mezi nezaznamenanými vůněmi, neochutnanými jídly, netušenými barvami, uměleckými předměty a nástroji podivných tvarů a zvuků. Úplně ze všeho mě ohromili ale lidé všech barev a národností. Mne, Čecha jako poleno z malého města, co za celý život potkal jen pár černochů z Kuby a vietnamských dělníků.

Přijel jsem na Africa Festival do německého Würzburgu, macaté prozpěvující si černošky na ohni vařily ve velkém kotli jídlo a okolo hrozen v mlaskavých jazycích mluvících, z dlouhé chvíle si bubnujících muzikantů. Dodnes pamatuji, jak mě jedna z žen pobídla, ať si také z kotle naberu. Vzmohl jsem se ale pouze na zirávý pohled, až mně samotnému to přišlo neslušné. Když zrovna neběžely koncerty, sedával jsem dlouhé hodiny na lavičce a pozoroval proudící národnostní dav. Ještě nikdy předtím jsem neviděl tolik smíšených dvojic. Černí s bílými a naopak se kolem mne procházeli s úsměvy a tlačili kočárky s malými dětmi. Z dnešního pohledu to možná zní dost divně, ale já tehdy na vlastní kůži prožíval kulturní šok. Měl jsem možnost v reálu vnímat soužití lidí různých barev a národností, vše, o čem jsem dosud jen četl a slyšel, se v reálu odehrávalo před mýma očima.

World music jsem proto od samého začátku vnímal nejen jako hudbu, ale především jako multikulturní platformu a pádnou odpověď na rasovou nesnášenlivost a ideální příležitost poznávat sebe sama. Ačkoliv každý z nás pocházel z jiného státu, jiné kultury, vypadal, oblékal se a mluvil odlišně, během festivalů jsme všichni tvořili mnohonárodnostní celek. Po návratu domů jsem si nepřál nic jiného, než tohle všechno přenést k nám.

Stačilo pár let a vystřízlivěl jsem. Nejprve z postupného opadnutí zájmu o world music, nakonec z koncertní a festivalové reality. Jistě, byl jsem možná namlsaný ze zahraničí, což můj úsudek ovlivnilo, jenomže způsob, jakým domácí publikum během krátké doby odmítlo cizokrajnou hudbu, mě přece jen zaskočil. Dnes už jsem s tím srovnaný, taková je realita, a pokud bych měl rekapitulovat, uvědomuji si, že v našem prostředí vlastně přijetí world music nemohlo dopadnout jinak, obzvlášť, zrcadlí-li se v něm multikulturní rozjítřenost celé Evropy.

Pamatuji se, jak jsem přijel v roce 2009 na veletrh WOMEX do Kodaně, konající se pod heslem „World music – soundtrack globalizace“. Veletrh prezentující hudbu z celého světa, stojící na principech rasového a kulturního smíření, proběhl paradoxně ve stínu rozsáhlého výzkumu, z něhož vyplynulo, že až polovina Evropanů má negativní postoje vůči přistěhovalcům, určitým náboženským skupinám nebo menšinám. Bezmála tři tisíce „womexians“, jak se mezi sebou delegáti nazývají, mělo ovšem jiný názor.

Odstrašující evropské náladě se věnovala témata několika konferencí a v témže duchu se nesla i závěrečná řeč odstupujícího dlouholetého ředitele WOMEXu Geralda Seligmana:

„Byla čest být ku prospěchu uprostřed této nevěsní, mezinárodní skupiny umělců a profesionálů. Produkce akcí může být peklo, ale to, co tomuhle všemu dává nějakou hodnotu, je společenství, které my všichni tvoříme. A i když jimi skončí, není to jen o vydělávání peněz, přestože je všichni potřebujeme k přežití. Není to o postraních motivech, konfliktech zájmů, vydělávání na úsilí, umění a dobrých záměrech ostatních, třebaže, nevyhnutelně, jsou tací, kteří na to tak mohou nahlížet. Tahle komunita je o velmi výjimečném spojení mezinárodní soudržnosti, prosté, ne naivní, upřímné, ne sobecké. Mnohdy se v médiích, v politice, ve společnosti využívá rasových, náboženských, nebo národnostních rozdílů k vyvolání napětí ke konfliktům a konfliktů ke střetům. A na rubu nevyhnutelného odporu se omezuje přístup do společnosti, zavírají se dveře potřebným, izolují se skupiny přistěhovalců uvnitř našich vlastních hranic. Ale další, budiž pozhnání, budou žádat tváří v tvář xenofobii, prosím, prosím, lidé, my musíme být tolerantní. Ale to není to, co děláme, že? My, všichni z nás, my netolerujeme odlišnost. My ji oslavujeme. Je to vzduch, který dýcháme, jsou to země, kterými cestujeme, partnerství, která vytváříme, přátelé, kterými jsme, hudba a umění, které děláme, naše každodenní maximum, jež děláme pro výchovu a podporu.“¹

Vrátil jsem se z Dánska, ponořil se do svých archivů a ze vzpomínek poskládaná mozaika stavu world music a tolerance u nás mi najednou začala dávat smysl.

Organizovat v České republice festival world music představuje vlastně jistý druh bláznovství. Drsnou chůzi proti proudu. Ale konzervatismus a odpor vůči neznámé hudbě jsou ještě těmi menšími překážkami. Nezapomeňte na stoupající rasismus a xenofobii, deklarované z těch nejvyšších politických postů a intelektuálních kruhů.

1. Z projevu G. Seligmana, zaznamenáno zvukově J. Moravčíkem dne 1. 11. 2009 v Kodani. Srov. také „Gerald Seligman has left WOMEX.“ *WOMEX Newsletter* 2009, č. 27 [online] [cit. 15. 9. 2013]. Dostupné z <http://www.womex.com/realwomex/newsletters/2009/news_27_09.html>.

A například prvotní impuls, který přivedl Borka Holečka v roce 1997 k založení festivalu Respect? Cituji jeho slova: „Uvědomil jsem si, že s omezeným multikulturním rozhledem, který byl typický pro postkomunistická léta, je spojena xenofobie a rasismus. V době kdy jsem s festivalem začínal, byl v Praze na Žižkově zavražděn student ze Súdánu a na to bylo nutné reagovat.“ (Holeček 1999: 15)

První ročníky *Respect festivalu* se odehrávaly na Pražském hradě, když tam seděl prezident Václav Havel. Jeho následovník Václav Klaus, už tehdy věrný svým obecně známým „multikulti“ názorům, festival odsud doslova vyhnal. Jednalo se sice o Klausův názor, že tahle hudba na Hrad nepatří, a nechávám stranou, že tím tvrdě popřel také festivalem zdůrazňovanou ideu antirasismu a kulturní smířlivosti, přesto se dá do přesunutí Respect festivalu na ostrov Štvanice – rozuměj, na okraj – promítnout obecné vnímání této hudby u nás.

Festival existuje dodnes a právem na něj sedí označení brána world music do Čech. Borek Holeček dál trvá na dramaturgické koncepci výhradně zaměřené na zahraniční a domácí world music. Neustoupil ekonomickým ani jiným tlakům. A než by přistoupil na kompromisy, smířil se s tím, že návštěvnost akce už asi nikdy nepřesáhne číslovku tisíc. I když v minulosti přivezl tak světově proslulé umělce, jako jsou Staff Benda Bilili, Orchestra Baobab, Souad Massi nebo Mory Kante. Slouží Borkovi Holečkovi ke cti, že to nejen nevzdal, na což by mohl mít při tolika finančních nezdarech právo, ale pokračuje dál a world music uvádí celoročně i na koncertech.²

Prvním českým festivalem world music, i když ne v tom pravém slova smyslu, protože šlo o koncertní sérii, byl *United Colours of Akropolis* vedený Jiřím Smrčkem. Ten jako první (od roku 1996) začal do republiky přivážet hudebníky z world music. Od samého začátku samé významné osobnosti a s poměrně solidním ohlasem. Na pečlivě budované dramaturgii se podílel také Petr Dorůžka.

V ten čas, jako sám voják v poli, přišel Petr Pylypov s koncertní sérií *Jazz Meets World*, která i přes svůj název a převažující jazzový záběr v sobě dodnes zahrnuje unikátní world music z celého světa, často hvězdy první velikosti, které u nás nikdy předtím nekoncertovaly.

2. Srov. např. <http://www.respectfestival.cz/cz>.

Jiří Smrček posléze festival United Colours of Akropolis ukončil a v roce 2001 přešel do Ostravy, kde se připojil k týmu Zlaty Holušové, který do té doby pořádal festival Dolnohotský buben. Tak se začala psát historie *Colours of Ostrava*. Za odchodem Jiřího Smrčka na sever Moravy lze najít hodně důvodů, tím nejpádnějším ale paradoxně byl nejslavnější festival world music na světě WOMAD, založený v roce 1982 rockovým zpěvákem Peterem Gabrielem, který na své úsilí propagovat cizokrajnou hudbu na Západě navázal založením vydavatelství Real World.

Ačkoliv má WOMAD stálou základnu v Anglii, stoupající zájem o world music umožnil jeho expanzi do Španělska, Itálie, Austrálie nebo na Nový Zéland a letos v září dokonce proběhl v kavkazském Pjatigorsku. Vlastně „uprostřed diktátorského režimu“, jak svou zemi nazývá ředitel ruské odnože festivalu Alexander Čeparuchin, významný hudební a politický aktivista a producent, který za své často nebezpečné úsilí obdržel v roce 2012 významnou cenu veletrhu WOMEX – Professional Excellence Award.³

V roce 2000, kdy byla Praha evropským městem kultury, se WOMAD uskutečnil na Letenské pláni. Zatímco ve zmíněných zemích pevně zakotvil a koná se tam dodnes, o tom, že by se ještě někdy vrátil do Prahy, respektive do České republiky, už Peter Gabriel a jeho lidé nechtějí ani slyšet. V Praze totiž skončil fiaskem, a příležitost otevřít další důležitou bránu world music do Čech skrze tak prestižní značku jako je WOMAD, vlastně tu nejprestižnější, se nesmyslně promarnila. Přestože o produkci a dramaturgii festivalu v řádném řízení usilovali lidé okolo Jiřího Smrčka, mající k world music blízko a za sebou značné organizátorské zkušenosti, politickým a bůhvíjakým rozhodnutím bylo vše svěeno Michaelu Havasovi.⁴ Nechme stranou, že možná díky jemu a jeho údajným kontaktům s Petrem Gabrielem WOMAD do Prahy zamířil. Zaměříme se na to, že Havas a jeho lidé festival pohřbili

3. Z projevu A. Čeparuchina na mezinárodní showcase Sound Like Poland, zaznamenáno zvukově J. Moravčíkem dne 25. 9. 2013.

4. Michael Havas (*1947) vyrostl na Novém Zélandu, kam emigrovali jeho rodiče z Československa. Vystudoval německou a anglickou literaturu, po návratu do Čech pak dokumentární film na FAMU. Natočil mnoho oceněných dokumentárních filmů, převážně v zahraniční produkci. Věnuje se i multimediálním projektům, organizaci filmových festivalů a podílel se na některých dílech Jana Švankmajera.

programovou nedomyšleností, ne-li podprůměrností, která namísto toho, aby nové příznivce world music přilákala, naopak je odradila. „Přiznám se, že ještě před třemi nedělemi jsem o Havasovi nic netušil,“ řekl tehdy na tiskové konferenci před začátkem akce hudební publicista Jiří Černý, který spolu s Ivanem Králem festival uváděl.⁵ I to o leccčems vypovídá. A WOMAD v Praze dodnes zůstává varovným příkladem toho, jak to dopadne, když se organizace dobře zavedené akce ujme neprofesionál nic netušící o její podstatě a filosofii. Zvlášť, pokud jde o takové kulturní specifikum, jako je world music.

Zlata Holušová si *Colours of Ostrava* také původně představovala jako world music festival, už na prvním ročníku, kdy jej přenesla z Dolní Lhoty do centra Ostravy, ale pochopila, že tudy cesta nevede, že world music u nás nemá takové posluchačské a mediální zázemí. A pokud chce vybudovat velký mezinárodní festival na vysoké úrovni, musí se vydat cestou multižánrovosti. Takže zvolila kompromis, model, který se ujal i v zahraničí. *Colours of Ostrava* si tak během dvanáctileté existence v Evropě vybudovaly pověst významného multižánrového festivalu, od něhož se vedle světových hvězd očekává méně známá nebo dosud široce neobjevená hudba. V tomto směru funguje festival také jako pokusná laboratoř, podílející se i na spolehlivé reklamě pro kvalitní, v domácí premiéře uváděnou přesahovou hudbu, která by na běžných koncertech pozornosti posluchačů z největší pravděpodobnosti unikla, zatímco v programu *Colours*, soudě podle ohlasů návštěvníků, patří mezi nejúspěšnější. Platí to především o zástupcích world music, tvořících od samého začátku stěžejní část festivalové nabídky.

Své by také mohl vyprávět Jiří Plocek, neúnavný propagátor moravské lidové hudby a world music. Vybudoval nakladatelství Gnosis a od roku 1999 organizoval dramaturgicky skvěle postavený festival *Hudba v pohybu*. Nejprve v amfiteátru Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, nakonec ve skromných podmínkách v Brně, kde také festival v roce 2004 ukončil – pro nezájem publika.

Existují u nás dodnes festivaly, které do svého programu world music zařazují, ale koncepčně se na ni nezaměřují, nebo od toho upustily,

5. Zaznamenáno J. Moravčíkem na tiskové konferenci dne 2. 8. 2000.

protože se ukázalo, že lákat návštěvníky na neznámou hudbu je pro ně neefektivní, spíš ale kontraproduktivní. Připomínám multižánrové *United Islands* v Praze, *Na jednom břehu* v Hradci Králové, *ColorMeeting* v Poličce, občas *Litoměřický kořen*.

Existoval také předpoklad, že se world music stane – a to celkem logicky – součástí zavedených domácích folkových festivalů. *Zahrada* se dokonce svého času pyšnila titulem největší festival folku, bluegrassu a world music, ale šlo o zbožné přání, nebo spíš o špatný vtíp. *Zahrada* nakonec právem dojela na dramaturgický konzervatismus podléhající tomu návštěvnickému a sestupný umělecký trend se ani v nejmenším nesnažila zvrátit.

A tak jediným folkovým festivalem, který dokázal zareagovat na hudební změny, se staly *Folkové prázdniny* v Náměšti nad Oslavou. Festival, o kterém jedna z letitých organizátorek s humorem tvrdí, že na něm má folk prázdniny.

Když si prohlédnete v místní Jízdárně na stěně visící plakáty snad všech 28. ročníků Folkových prázdnin, nemůže vám ujít vývojová linka protínající programy. Z prvotních možná i nahodilostí, to dnes s určitostí nedokážeme rozlousknout, ale nejspíš chytrých a odvážných pokusů začlenit do Folkových prázdnin world music, vyplynula dnešní podoba veskrze moderního, žánry nesevřeného festivalu. Dramaturgie Michala Schmidta – započatá zhruba před patnácti lety s dnes již nežijící Michalovou manželkou Drahomírou – Folkové prázdniny spolehlivě vytahuje z domácího festivalového stereotypu a řadí je právem k evropské špičce. Zkuste si třeba vzpomenout, jaký velikostí podobný festival u nás kdy v premiéře nabídl hvězdy anglického folku a tolik hudby z exotických zemí. Odpověď není těžká: žádný.

Pokud se tedy už před léty vydaly Folkové prázdniny proti obvyklým festivalovým zvyklostem cestou odvážné dramaturgie, nestojí za tím jen snaha zachránit se od pádu do průměrnosti a zaměnitelnosti, což je přímá cesta k zániku, ale hlavně přesvědčení, že nabízet u nás neznámou a nadčasovou hudbu není ubíjející a předem ztracená činnost. Kdo zná Michala Schmidta, ví, že dělat festival přes kopírák není jeho parketa, umožilo by ho to, zvláště když má na pravidelných zahraničních cestách možnost sledovat, jak to jinde chodí.

Festival si změnou koncepce a promyšleným příklonem k world music získal mezinárodní prestiž, udržel si stále návštěvníky, kteří uvěřili dramaturgovi, a přitáhl k sobě pozornost nových, což je svým způsobem něco nevidaného. A v tuhle chvíli už nejde ani tak o world music, ale o pocit, že podobné kulturní ostrůvky v době, kdy hudba, umění a svým způsobem celá společnost podléhá náporu komerce a bulvarizace a v médiích vyloženě bují podpora latentního rasismu a xenofobie, je nutné podporovat a propagovat. Buďme v souvislosti s world music rádi za to málo, co máme, buďme vděční lidem, co nám to málo dokážou s nezměrným úsilím každoročně přinášet. Pomáhejme jim, co nám budou síly stačit, protože když se kolem sebe rozhlédneme, moc jistých záchytných bodů kolem sebe nevidíme. A pravidelné setkávání s přáteli a bláznů do hudby, která se už asi nikdy nestane pupkem hudebního světa, si užíváme. Pro naše duševní a kulturní zdraví.

Literatura:

- „Gerald Seligman has left WOMEX.“ *WOMEX Newsletter* 2009, No. 27 [online] [cit. 15. 9. 2013]. Dostupné z <http://www.womex.com/realwomex/newsletters/2009/news_27_09.html>.
- Hartman, Ivan 1999: Neznám lidovou hudbu náležející k mému původu. *UNI*, č. 6, s.14–15.
- Moravčík, Jiří 2007: „Průvodce festivaly world music.“ *UNI* [online] [cit. 13. 9. 2013]. Dostupné z: <<http://magazinuni.cz/hudba/svetove-strany/pruvodce-festivaly-world-music/>>.
- Moravčík, Jiří 2012: Zamyšlení nad českým hudebním konzervatismem na letních festivalech. In: Příbylová, Irena – Uhlíková, Lucie (eds.): *Od folkloru k world music: Hudba a bariéry*. Náměšť nad Oslavou: Městské kulturní středisko v Náměšti nad Oslavou, s. 92–98.

The Joys and Sorrows of Czech Festivals of World Music

In the 1980s and 90s, when world music started to expand, the world was not yet connected by the Internet. Information about the new music phenomena was scarce in the Czech Republic. The most important sources were articles and a radio show by an internationally renowned specialist in the field, Petr Dorůžka (and he has often remained in such a position even today). His materials completed the information about this new and unknown music and helped the listeners not to get lost in it. He kept stressing the necessity to take off one's headphones and go out to the field. Unlike rock music and jazz, African music cannot be appreciated fully without a personal experience of a concert or more, an important international world music festival. These international festivals have inspired several Czech devoted followers, and many Czech world music festivals were established on this impulse. Unfortunately, the high expectations of Czech organizers, that world music would find its solid place in the country, were not answered. Some of the festivals closed down because people were not interested in the acts presented, some festivals changed their programme visions in order to survive. The remaining world music festivals had to face the fact that the number of visitors would not increase, even if there had the biggest music stars.

Key words: World music; Czech festivals of music; musical taste and appreciation.